

İçeride dış ticaret ve enflasyon, dışarıda ABD Kongresi ve istihdam verileri

- Bu satırları kaleme aldığımız zaman dilimi itibariyle, Başbakan Erdoğan tarafından 'Demokratikleşme Paketi'nin açıklanmasına saatler kalmış durumda. Paketle ilgili siyasi yorumlar alanımız değil, hiç kuşkusuz. Bununla birlikte, ilgili paketin içeriğinin Türk toplumunun geniş bir kesimi ve taraflarca beğenilmesi, takdir edilmesi halinde, terörün bitmesi ve silahların susması adına, bir umut belirir ise, bu gelişmenin Türkiye'nin kalkınması, Doğu ve Güney Doğu Anadolu'nun daha fazla özel sektör yatırımı çekmesi adına, önemli bir adım olacağı vurgulanıyor.

Türkiye'nin 2023 yılında 2,5 trilyon dolara ulaşmayı hedefleyen, en kötümser senaryo olarak 2 trilyon doları geçmesi arzu edilen bir ekonomi olduğu dikkate alındığında, Türkiye'nin küresel rekabette, emek maliyetini avantaja dönüştürecek adımlar atabilmesi, tekstil ve inşaat malzemesi gibi, emek yoğun sektörlerde iddiasını sürdürebilmesi için, bu süreci başarmamız gerekiyor. Türkiye'nin batısında ise, daha yüksek katma değerli malların üretiminin önünü açacak adımlar atılması gerekmektedir.

- Bu noktada, Türkiye'nin 1 kg ihracattan elde ettiği katma değer ile, 1 kg ithalat için ödemek zorunda kaldığı katma değer arasındaki dengesizlik, dış ticaret açığını da 100 milyar dolar düzeyine getirmekte. Bu nedenle, 30 Eylül Pazartesi günü (bugün) açıklanacak olan TÜİK dış ticaret verileri de bu açıdan, ithalat hacminin kısmen yavaşlaması ve küresel ticaretteki sorunlara rağmen, Türkiye'nin ihracat hacmini koruyarak dış ticaret açığını yıllıklandırılmış bazda azaltıp azaltmadığı noktasında gereken ipucunu verecek.
- Bu hafta, 1 Ekim salı günü itibariyle, İstanbul Ticaret Odası, 3 Ekim perşembe günü itibariyle de TÜİK tarafından açıklanacak olan eylül ayı enflasyon verileri de, TCMB'nin elini güçlendirmesi veya güçlü kılabilmesi adına kritik veriler olarak karşımıza çıkıyor. TCMB'nin, raporlarında belirttiği gibi, enflasyonda

trendin aşağı yönde devam etmesi, bir ara iki haneli değerleri zorlamış olan 2. el faizlerin, kısa vadede yüzde 8'e yaklaşması açısından kritik önemde olacak.

- Bu haftanın bir diğer önemli gelişmesi ise, Avrupa Merkez Bankası'nın, bu defa 2 Ekim arşamba günü Paris'te gerçekleştireceği toplantısı. Geleneksel perşembe toplantısı yerine, arşamba toplantısında, ECB'nin faiz düzeyinde bir değişiklik yapması beklenmiyor. Bununla birlikte, FED'in parasal genişlemesine paralel mesajlar, Euro Bölgesi'nin resesyondan kurtulması yönünde beklentileri olanlar açısından hayati önem taşıyor. Bir nceki Başkan Trichet'e göre, Draghi'nin bu hususta daha yoğun çaba içerisinde olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, euro-dolar paritesini 1,32-1,28 dolar bandına çekecek bir adım da beklenmiyor.
- Haftanın bir diğer önemli konu başlığı ise, ABD ekonomisiyle ilgili veri seti. Haftalık işsizlik başvurusu verisi sonrası, esas 4 Ekim cuma günü açıklanacak olan eylül ayı tarım dışı istihdam ve işsizlik verileri, FED'in kritik önemdeki 30 Ekim toplantısı öncesinde, küresel piyasaların, yatırımcıların dikkatle takip ettiği bir veri seti olacak. Bunun yanı sıra, ISM verisi ve ağustos ayı fabrika sipariş verileri de, ABD ekonomisiyle ilgili toparlanmayı analiz etmek açısından, dalgalanmanın devam edip etmediği noktasında ipucu verecek.

'Mahşerin Dört Atlısı' hortluyor mu?

2012 yılının ilkbaharında, dünya ekonomisinin gündeminde olan temel konu başlıkları, Orta Doğu merkezli olarak, siyasi gerginliklerin İnan veya Suriye odaklı olarak sıcak bir çatışmaya dönüşmesi halinde petrol ve altın fiyatlarının olası hızlı yükselişin sebep olabileceği tahribat, Euro Bölgesi Krizi'nin derinleşmesi, ABD ekonomisi için mali uçurum tartışmaları ve Çin ekonomisinin bir durgunluğa, resesyona girme riski olarak sıralanmaktaydı.

O tarihte, söz konusu dört kritik ağırlıkta konu başlığı, küresel ekonomi açısından, ya enflasyon boyutunda, ya da büyüme boyutunda sebep olabileceği tahribat nedeniyle, 'Mahşerin Dört Atlısı' olarak tanımlanmaktaydı. 2013 yılının sonbaharı itibariyle, söz konusu dört temel riskin tekrar gündeme oturması düşündürücü. Özellikle, ABD Kongresi'nde Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasındaki siyasi gerginliğe bağlı olarak, Başkan Clinton dönemindeki tablonun yeniden tekrarlanması ihtimal dahilinde gözüküyor.

Yani, borç tavanının dolması ve bütçe ile ilgili siyasi tıkanıklık nedeniyle, Federal Hükümet bir kez daha maaş veremeyeceği ve kamudan personel çıkarmak zorunda kalacağı bir noktaya gelmiş durumda. ABD Hkmeti, Temsilciler Meclisi'ndeki Cumhuriyetçilerin Başkan Barack Obama'nın sağlık reformu

programının bir yıl ertelenmesinde ısrar etmesi nedeniyle, 17 yıl sonra ilk kez kapanma tehlikesiyle karşı karşıya gelmiş durumda.

Çin'in PMI verisi 50 puanın üzerinde; ama gelecek için uzmanlar sıkıntılı

Diğer bir konu başlığı olan, Çin'de resesyon riski konusu ise, Çin'in üretim, büyüme ve PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) verilerinin dikkatle takip edilmesine sebep oluyor. Buna göre, 30 Eylül pazartesi günü (bugün) açıklanan Çin'in eylül ayı PMI verisi 50.2 puan olarak açıklandı. Ağustos'ta 50.1 olan HSBC PMI verisinde, 50 puan ve üzerinde veri, büyümeyi veya ekonomide hareketliliği işaret ediyor.

HSBC baş ekonomisti Qu Hongbin, Temmuz'da 11 ayın en düşük seviyesini gören PMI datalarında Eylül ayında sınırlı iyileşme olduğunu belirtmekte. Çin'de yeni iş kurulması boyutunda 6 ay sonra yükseliş olduğu kaydedilirken, Çin Hükümeti'nin mini teşvik paketi ile yükselişin dipten çıktığını vurgulanmakta. Qu yeni iyileşme adımlarının gözlenmesini beklediklerini dile getirirken, HSBC tarafından Eylül ayı için beklentilerinin 51.2 olduğunu açıkladı. Sözün özü, Çin ekonomisinde sıkıntı yok. Ama, performans beklenenin altında seyrediyor.

Bu arada, 35 yıldır Hong Kong'da bulunan ve Çin'de ilk yabancı yatırım bankasını açan Beardson Timothy Bearfson, 'Tökezleyen Dev' (Stumbling Giant) adlı yeni kitabında, sanılanın aksine, Çin'in en azından bu yüzyıl içinde bir süper güce dönüşmeyeceğini söylüyor. Beardson, yatırımcıların hayal kırıklıklarının, fevkalade bir ekonomik büyüme sağlanmasına rağmen, Çin borsalarına ilerleme eksikliği olarak yansıdığını ifade ediyor.

Bearfson, Çin ekonomisinin üçte ikisinin özel sektör tarafından domine edildiğini, buna karşın banka kredilerinin yüzde 60'ının ise devlet şirketlerine verildiğine ve Çin borsalarının yüzde 80'inin devlet şirketlerinden oluştuğuna; yani, Çin'de paranın ekonomik büyümenin olduğu yöne doğru gitmediğine dikkat çekiyor. Bearfson, bu durumun muhtemelen zamanla değişeceğini; fakat Çin'in sermaye akışını daha çabuk ve etkili bir şekilde değiştirmesi gerektiğine inandığını da vurguluyor.

Japonya'da açıklanan Eylül PMI verisi ise, Şubat 2011'den beri en hızlı artışı ortaya koyarken ihracattaki artış veriyi yukarı çekmiş gözüküyor. Markit verilerine göre endeks 52.5 puana yükselirken, veri Ağustos ayında da 52.2 puan seviyesindeydi. Başbakan Abe'nin yeni ekonomi politikası ile değer kaybeden Japon Yeni'nin, mart ayından bu yana en iyi ihracat performansının da yakalanmasına destek olduğu belirtiliyor. Japonya'nın ağustos ayı üretim verisi ise, beklentilerin altında kalmış olsa da, yüzde 0,7 geriledi. Küresel yatırımcılar, Uzak Doğu'nun her iki devinden de, resesyondan uzak veri umut etmekte.

'Kirli Kur Savaşı' yeniden gündemde

Japon Başbakanı Abe'nin, Japon Merkez Bankası'nı (BoJ) daha esnek bir para politikası izlemeye zorlaması ve bunun sonucunda dolar-yen paritesinin 80'lerin altından, 100 yenlerin üzerine gelmesi dahil, son iki yıldır, gerek uluslararası ekonomi medyasında, gerekse de G-20 Zirvelerinde, 'kur savaşları'na yönelik tartışmaları sürekli gündemde tutuyor. Özellikle, ABD'nin ihracat hacminde, 2010 yılından itibaren Almanya'yı geçmesi, euro-dolar paritesiyle ilgili tartışmaları sürekli sıcak bir tartışma konusu haline dönüştürmekte.

Ekonomist Leslie Shaffer CNBC'de yayınlanan makalesinde, FED'in eşi görülmemiş parasal genişleme programının kur savaşlarını başlatması halinde, euronun bir sonraki savaş alanı olabileceğini vurguladı. Nomura'da yabancı döviz kuru stratejisti olarak çalışan ve aynı zamanda "The Fall of the Euro" kitabının yazarı olan Jens Nordvig ise, Euro Bölgesi politika yapımcılarının bir sonraki hamlesinin euronun değerini aşağıya çekmek olabileceğini ifade ediyor.

Euro Bölgesi'ndeki yüksek işsizlik seviyesi ve düşük ekonomik büyüme verilerine rağmen, euro-dolar paritesinin hala tarihi ortalama seviyesindeki kuvvetli görünümünü sürdürdüğünü hatırlatan Nordvig, paritenin bu yüksek seviyesinin Euro Bölgesi'nde büyümenin önünde bir engel teşkil ettiğini hatırlatıyor.

Nordvig , Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB), parasal genişleme konusunda dünyadaki en agresif merkez bankası olmadığını; ECB'nin, 2011'de iki kere faiz artırımına gittiğini ve insanların bunun tekrar etmesinden korktuklarını belirtiyor. ECB'nin euronun tanımını değiştirmesi gerektiğinin altını çizen Nordvig, böyle bir süreçte daha yumuşak bir euro tanımının, Avrupa ekonomisi için daha uygun olacağını ifade ediyor. Bununla birlikte, ABD ekonomisinde Federal Bütçe ve Federal Borç Tavanı (Fisca Cliff) ile ilgili tartışmalar korkulan boyutlara gelir ise, euro-dolar paritesi rahatlıkla 1,32-1,36 dolar bandından, 1,36-1,40 dolar bandına geçebilir.

ABD Kongresi'nde kritik 24 saat

Temsilciler Meclisi, 29 Eylül gece yarısı, Federal Hükümet harcamalarının 15 Aralık'a kadar devam etmesi; ancak, sağlık reformunun bir yıl ertelenmesi ve bazı tıbbi cihazlara konan verginin iptalini öngören bütçe değişikliklerini onayladı. Senato 30 Eylül Pazartesi günü (bugün) toplanarak Temsilciler Meclisi'nden gelen bütçe tasarısını ele alacak. Geçici bütçenin yürürlüğe girmesi için Kongre'nin iki kanadının 30 Eylül Pazartesi gecesine kadar tek bir metin üzerinde anlaşıp bunu Başkan'ın imzasına sunması gerekiyor.

Kongre'nin yeni mali yılın başlayacağı 1 Ekim Salı gününe kadar geçici bütçeyi onaylamaması durumunda, Federal Hükümetin faaliyetleri, Anayasal olarak, hiçbir harcama yapamayacağı için durmak zorunda. Bu yüz binlerce kamu

sektörü çalışanının zorunlu ücretsiz izne çıkarılması, çok sayıda devlet programına ödeneğin bir anda kesilmesi anlamına geliyor.

Başkan Obama, Temsilciler Meclisi'nin Cumhuriyetçi Partili üyelerini "tribünlere oynamakla" suçluyor ve "Obamacare" adıyla da anılan sağlık reformuna dokunmamaları çağrısında bulunuyor. 1 Ekim'de yürürlüğü girecek yeni sağlık reformu herkesi zorunlu sağlık sigortası kapsamına alacak. 300 milyonun üzerinde nüfusa sahip olan Amerika'da yaklaşık 50 milyon kişinin sağlık sigortası yaptırmaya gücü yetmiyor. Cumhuriyetçiler, bu reform aracılığı ile Demokratların bir sonraki başkanlık seçimi için de önemli bir siyasi güç yakalayacakları görüşü ile, Başkan Obama'yı ve Demokratları yeni sağlık reformu için sıkıştırmaya çalışıyor.

ABD ekonomisi açısından, Kongre'yi 17 Ekim'de bir sorun daha bekliyor. Bu tarihte de, Federal Hükümetin borç alma yetkisinin uzatılması ve borçlanma tavanının yükseltilmesi için oylama yapılması gerekiyor. Kongre bu düzenlemeyi onaylamazsa, ABD Hükümeti ilk kez borçlarını kapatamaz duruma düşecek. Başkan Obama, Beyaz Saray'daki açıklamasında Kongre'nin borçlanma tavanını yükseltmemesi durumunda, bunun ABD ve dünya ekonomilerinin istikrarına ağır etkileri olacağı uyarısında bulundu.

Bazı Cumhuriyetçi liderler ise, Federal Hükümetin kısmen de olsa faaliyetlerinin durmasının, gelecek Kongre seçimlerinde kendi partilerine zarar vermesinden korkuyor. 1995'te yine Cumhuriyetçilerin kontrolündeki Temsilciler Meclisi'nin yol açtığı kriz yüzünden Fderal Hükümet, Clinton döneminde 28 gün kapalı kalmış, ardından bir sonraki yıl yapılan başkanlık seçimlerini Başkan Bill Clinton yeniden kazanmıştı.

Moody's Analytics Inc. ekonomisti Mark Zandi,, park görevlilerinden, telefon resepsiyonistlerine kadar, tüm Federal Hükümet çalışanlarının ücretsiz izine çıkması, bu sürenin uzunluğuna bağlı olarak ülke ekonomisinin büyüme oranını 2013'ün son çeyreğinde, yüzde 1,4'e kadar düşürebilir. Moody's, maaşsız izin olmaması halinde, yılın son çeyreğinde ABD'nin yüzde 3 büyüyeceğini öngörmüştü.

Beyaz Saray ve Kongre arasında bütçe görüşmelerinde yaşanacak restleşmeler ve borç tavanı pazarlıkları, firmaların yatırımlarını askıya aldığı ve hane halkının harcamaları ertelediği bir dönemde ekonomi üzerinde daha ağır bir etki bırakabilir. St Louis merkezli makroekonomik danışmanlık şirketi LLC ise, Ekimle başlayan iki haftalık bir devlet tatilinin yıllıklandırılmış olarak bakıldığında ABD büyümesini yüzde 2,3'e çekmesini öngörüyor.

Economic Outlook Group LLC şef küresel ekonomisti Bernard Baumohl, ABD ekonomisinin önünde duran şeyin ekonomik değil siyasi bir çalkantı olduğunu ve piyasaların bu tür bir bilinmezliğin tüketici ve firma psikolojisini etkileyip etkilemediğini dikkatle takip ettiğini vurguluyor.

FED Açık Piyasa Komitesi üyelerinden piyasaları rahatlatıcı mesajlar sürüyor

Bu yıl politika kararlarında oy hakkı bulunan Chicago Fed Başkanı Charles Evans, Oslo'da katıldığı bir toplantıda yaptığı konuşmada, enflasyonun çok düşük ve işsizliğin çok yüksek olmasıyla, merkez bankasının rekor seviyedeki teşviklere devam etmesi gerektiğini ifade etti.

Evans, şu an için para politikası uygulamasında daha genişlemeci olmanın uygun olduğunu belirtirken, FED'in en büyük probleminin sıfıra yakın faiz seviyelerinde sıkışmış olması olduğunu hatırlatıyor. Evans, teşviklerin aşırıya kaçan yükselişlere ve finansal istikrarsızlıklara yol açabileceği endişelerinin faiz artırımlarından çok, düzenleyici araçlara bağlanması gerektiğini de hatırlatıyor ve adeta TCMB'nin BDDK ile birlikte yürüttüğü makro ihtiyati tedbirlere de atıfta bulunuyor. Chicago FED Başkanı, enflasyon hedefine ulaşmadan faizleri artırmış olurlarsa, kendisinin bildiği bütün teorilerin enflasyonun daha düşük olacağına işaret ettiğini belirtiyor ve ABD ekonomisi için deflasyon riskine işaret ediyor.

3. Çeyrek büyüme yüzde 5'e bile görebilir

FED'di, Almanya'da genel seçimlerdi derken, esasen, Türk ekonomisi açısından çok önemli veriler gözden kaçmamalı. Türk ekonomisiyle ilgili kırılmalardan bahsetmenin bu ara pek popüler olduğu bir ortamda, Türk Ekonomi Yönetimi'nin 'tüm ahval ve şeraite rağmen' Türkiye'nin büyüme hikayesinin devam ettiğini yurt içi ve yurt dışı piyasalara hatırlatmasında yarar var.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın her ayın son haftası içinde açıkladığı aylık imalat sanayi kapasite kullanım oranı verisi, eylül ayında da hem ihracat amaçlı, hem de iç piyasaya mal yetiştirmek amaçlı olarak, imalat sanayindeki kapasite kullanımının beklenenden iyi seyrettiğini gösteriyor. 2013 yılının ocak-nisan döneminde, geçen yılın aynı aylarına göre daha düşük seyreden imalat sanayi kapasite kullanım oranı, mayıs-eylül döneminde, 2012 yılının aynı aylarındaki kapasite kullanım oranının üzerine çıktı.

ÇEYREK SANAYİ ÜRETİMİ ÜZERİNDEN BÜYÜME TAHMİNİ (%)			
Dönem	İmalat Kap Kull	Sanayi Ürt Değ	GSYH Bym
2011 1. Çeyrek	73,6	14,60	12,04
2. Çeyrek	75,6	8,03	8,81
3. Çeyrek	75,9	7,63	8,22
4. Çeyrek	76,5	6,57	5,20
2011 Yıllık	75,4	8,91	8,49
2012 1. Çeyrek	73,6	2,62	3,13
2. Çeyrek	74,7	3,94	2,78
3. Çeyrek	74,4	2,45	1,54
4. Çeyrek	74,2	0,96	1,40

2012 Yıllık	74,2	2,28	2,17
2013 1. Çeyrek	72,4	2,56	2,87
2. Çeyrek	74,6	2,89	4,44
3. Çeyrek Tahmin	75,5		4,5-5,2

Buna göre, haziran, temmuz, ağustos ve eylül aylarında imalat sanayi kapasite kullanım oranı yüzde 75'in üzerinde seyrediyor. Ağustos ayında, geçen yılın aynı ayına göre 1,2 puan daha yukarıda olan kapasite kullanım oranı, eylül ayında bu farkı 1,4 puana yükseltti. Bu durumda, haziran ayında yüzde 4,2, temmuz ayında da yüzde 4,6 artış gösteren sanayi üretimi, bu durumda ağustos ayında da yine yüzde 4'ün üzerinde bir artış gösterebilir.

8 Ekim salı günü açıklanacak olan ağustos ayı sanayi üretim verisi, bu öngörümüzün doğru olup olmadığı konusunda gereken ipucunu verecek. Bu durumda, ağustos ayı sanayi üretim verisi de yüzde 4'ün üzerinde çıkarsa, eylül ayı sanayi üretim verisinin de yüzde 4'ün üzerinde gelebilme ihtimalinin de güçleneceğini söyleyebiliriz. 8 Ekim salı günü veri geldikten sonra, 3. çeyrek sanayi üretim artışı tahminimizi de sizinle paylaşmış olacağız. Ve, 8 kasım cuma günü, bu defa eylül ayı sanayi üretim verisi geldiğinde en isabetli büyüme tahminimizi sizler için revize edeceğiz. Bununla birlikte, sanayi üretim artış oranları tahminlerimiz doğrultusunda şekillenir ise, veriler bizi, 3. çeyrek için yüzde 4,5 ile 5,2 arasında bir büyüme verisine dahi taşıyabilir.